

Lliçó de comiat acte de graduació d'octubre 2019

Títol: "... i seràs la persona que vulguis ser"

Rector, alcalde, membres de la taula, comunitat universitària, graduats i graduades, senyores i senyors,

Bon vespre, buenas tardes, bonsoir, buona sera,

Quan em van encarregar la lliçó de comiat d'aquest any, d'entrada vaig pensar que això a mi potser m'anava una mica gran i que segur que es podia trobar una altra persona que ho fes millor que jo, però al mateix temps vaig entendre que ser la padrina de la vostra promoció era un honor que no podia rebutjar i ho vaig acceptar de grat amb el compromís d'intentar preparar-ho el millor possible. D'altra banda, aquesta graduació és per a mi especial per diversos motius i un d'ells és perquè aquest curs acadèmic em jubilaré i per tant aquesta lliçó és de comiat per a vosaltres i gairebé també per a mi.

Per la vostra tranquil·litat, i la meua, aquesta lliçó no entrarà a examen ni tampoc hi haurà cap activitat avaluativa al respecte; tot això ja us queda lluny.

En primer lloc, Felicitats! Avui és el vostre dia, avui recolliu el reconeixement al vostre treball i al vostre esforç, un diploma que acredita que heu assolit les competències que us capaciten per exercir la vostra professió, i ho feu amb els companys i companyes de promoció i acompanyats també de les vostres famílies a qui també vull felicitar per la part que els correspon perquè ben segur que han contribuït al vostre èxit.

Però no ens enganyem, el títol de Graduat, el diploma que rebreu avui, no és el que us dona valor a vosaltres. Penseu que sou vosaltres que amb el vostre treball, la vostra actitud, la vostra humanitat... donareu valor al títol que teniu. Genís Roca diu que tenir un títol no té res a veure amb ser un bon professional, ni un bon ciutadà, ni amb ser capaç d'actuar de manera eficient al món que estem construint. Hi estic d'acord, ser professional és molt més que tenir un títol.

La professió és una activitat social amb unes metes que li donen sentit. La catedràtica d'ètica Adela Cortina afirma que cada professió té un bé intern que li dona sentit. Ens podem preguntar doncs, què dona sentit a la infermeria, a la fisioteràpia, a la podologia, a la logopèdia, al magisteri, a l'empresa... La qüestió és: Com podem millorar el món que ens envolta a partir de l'exercici de les nostres professions? En un entorn canviant com l'actual en

el que les professions apareixen i desapareixen té més sentit que mai intentar respondre aquestes preguntes.

Al llarg de la carrera que heu estudiat, de forma més o menys explícita heu treballat quins són els valors propis de la vostra professió, aquells que la defineixen i li donen sentit. En un cas serà el tenir cura de les persones, o l'educar o l'emprenedoria... Hi ha també uns valors transversals que són comuns a totes les professions i que fan que l'activitat professional sigui ètica i contribueixi a transformar el món.

En aquesta breu lliçó jo em centraré avui en alguns d'aquests valors transversals. Diversos autors identifiquen quins són per a ells els valors professionals, si bé no és tan important la llista de valors que es determina com allò que volem dir en cada un d'ells, ja que moltes vegades podem agrupar més d'un valor en un de sol. Jo n'he triat quatre per comentar-vos tot seguit: el respecte, el compromís, la flexibilitat i la integritat.

RESPECTE

El respecte és un valor fonamental per fer possible la comunicació i la convivència entre les persones. És la base per una convivència justa i pacífica entre tots els membres d'una societat. El respecte entraria en els mínims ètics exigibles a tot ésser humà ja sigui en l'àmbit professional, personal o social. Respecte equival a atenció, tractar algú o alguna cosa amb respecte significa tractar-lo amb atenció. El filòsof Josep M. Esquirol ens diu que l'essència del respecte és la mirada atenta, és aproximar-se a les persones amb prudència, sense envair el seu espai. El respecte és la capacitat de reconèixer, comprendre i acceptar les diferències individuals, socials i culturals, evitant imposar les pròpies.

Cal no confondre el respecte amb la tolerància. Mentre el respecte ens aproxima a l'altre de manera activa i amb un sentiment positiu envers ell, la tolerància ens porta a mirar l'altre de forma més passiva i amb una certa indiferència. La confusió entre aquests dos termes ens ha portat a creure que per ser correctes políticament i socialment ens cal ser tolerants amb tothom quan en realitat hi ha massa coses que demanen la nostra intolerància més ferma precisament per mantenir el respecte a les persones, ja que el respecte és l'actitud de reconeixement dels drets de les persones i la voluntat de preservar la seva dignitat.

A part d'aquest aproximar-se, reconèixer i acceptar l'altre, també cal el respecte cap a un mateix, valorant les pròpies qualitats, acceptant els errors i atenent a les pròpies necessitats. I

també el respecte al món que ens envolta, tenint cura de tot allò que fa possible la vida al nostre planeta.

El professional respectuós contribueix a crear un bon clima de treball. Al seu costat, les persones se senten còmodes i segures. El respecte propicia la bona disposició al diàleg i la cooperació entre els membres d'un equip.

COMPROMÍS

Avui en dia la paraula compromís no està gaire de moda. Comprometre'ns ens sona a lligar-nos definitivament a algú o alguna cosa sense possibilitat de modular aquesta implicació i això és difícil de casar amb un món fugaç i una societat líquida com l'actual. Però el compromís s'aconsegueix quan anem més enllà de les nostres obligacions. Jo només entenc el compromís des de la llibertat; ens comprometem en allò que triem i volem i llavors és quan fem les coses no "perquè toca" sinó perquè volem.

Francesc Torralba apunta que comprometre's és, en un sentit estricte, contribuir des del propi talent personal, a una causa més gran que el propi jo, a fer realitat un somni col·lectiu. En tot compromís hi ha sempre una projecció de futur, quan et compromets, prens una decisió que afecta no només el moment present sinó també el futur. Sense compromís, les organitzacions, els països, les comunitats... no avancen.

Comprometre's és més que implicar-se. L'empresari australià Richard Pratt n'explicava la diferència amb la coneguda i divertida metàfora dels ous amb bacon. I deia: en un plat d'ous amb bacon, la gallina hi està implicada posant-hi els ous, però el porc hi està compromès posant-hi la vida. No és el mateix participar en un projecte que estar compromès en un projecte.

El compromís genera responsabilitat i els dos valors estan estretament relacionats. Hans Jonas, filòsof jueu, desenvolupa una filosofia sobre la responsabilitat que no es pot entendre sense tenir present la seva experiència vital: la seva mare va morir a Auschwitz. Ell és referent en el camp de diverses ètiques aplicades com la bioètica, la tecnoètica o l'ètica ecològica i, relacionant la responsabilitat amb el compromís, afirma: "si el meu sentit de la responsabilitat es fonamenta només amb el compliment del deure per la por al càstig, llavors la meua responsabilitat no és un veritable compromís". El veritable compromís sempre és voluntari. Jonas també ens diu que és molt difícil, si bé no impossible, carregar amb la responsabilitat de

quelcom que no s'estima. Per això en la responsabilitat professional és bàsic que el professional trobi i estimi la finalitat de la seva professió.

El professional compromès genera confiança a l'equip i encomana el seu compromís als altres. A la feina no li cal dir "pots comptar amb mi" sinó que els altres compten sempre amb ell.

FLEXIBILITAT

La flexibilitat correspon a la capacitat d'adaptar-se, modelar-se, ajustar-se o acomodar-se ràpidament a les circumstàncies, modificant les pròpies actituds i conductes per millorar l'enteniment, l'harmonia, la convivència... amb les persones i amb l'entorn. Ser flexible és estar atent a tot el que ens envolta i al canvi. Amb el canvi sorgeixen noves possibilitats, no sabem si millors o pitjors, però el canvi sempre ens permet avançar, adquirir nous coneixements i evolucionar.

Ser flexible no és ser incoherent, al contrari, és ser capaç de saltar-se les normes quan cal sense tenir remordiments de consciència. No hem de confondre la flexibilitat amb el cedir sempre per tal d'evitar conflictes. La persona flexible no és la que renuncia a les pròpies conviccions per adaptar-se a les de l'altre, sinó la que en un context determinat, té suficient criteri propi per prendre en cada moment la decisió més encertada.

En les nostres relacions, tant personals com professionals, el rígid tendeix a trencar-se. Recordem la faula oriental popular del jonc i el roure en la qual un roure es vanta orgullós de la seva fortalesa enfront una humil canya de riu. Arriba el dia que amb una tempesta amb un fort vent el roure intenta resistir amb tota la seva força mentre la canya es doblega en el sentit del fort vent que bufa. Finalment, el roure es trenca i cau mentre la canya resisteix i sobreviu a la tempesta. Així doncs, mentre hi ha un cantó flexible val la pena donar i rebre opinions, negociar, i arribar a acords.

El professional flexible s'adapta ràpidament al lloc de treball, al canvi i a les noves necessitats. És el que mai dona per resposta "ho farem així perquè sempre s'ha fet així".

INTEGRITAT

La integritat és un valor de caràcter total; una persona no pot ser íntegra en unes coses i no ser-ho en unes altres. No es pot ser una persona íntegra en l'àmbit professional si no se n'és en l'àmbit personal. No es tracta de ser perfecte sinó fidel als ideals, valors i conviccions morals de cadascú. En uns moments en que la corrupció ha assolit nivells tan alts, la integritat pren la màxima importància.

En el valor de la integritat hi conflueixen altres valors com la honestedat, la honradesa, la lleialtat, la sinceritat, la fermesa en les accions,... Per tant, la persona íntegra és aquella que, apel·lant a la seva pròpia consciència discerneix entre el bé i el mal, sempre fa allò que considera correcte, per les raons correctes i per la via correcta. És algú en qui es pot confiar.

La integritat és la fortalesa d'esperit que ens fa romandre fidels als nostres valors, als nostres principis, a les nostres conviccions més profundes. És molt difícil ser una persona totalment íntegra perquè s'ha de ser molt valent per viure sempre d'acord a la pròpia consciència; així doncs, el valor de la integritat més aviat el tenim com a meta a la que voldríem arribar sense aconseguir-ho del tot.

Em ve al cap el meravellós i conegut poema de Rudyard Kipling *If (Si)* que reflecteix molt bé com és una persona íntegra i que narra com, malgrat les adversitats de la vida i del seu entorn, és una persona que continua dempeus, ferma a les seves conviccions i sense que res del seu entorn desestabilitzi el seu jo i la seva pau interior. El va escriure per al seu fill John i li dedica versos tan bonics com:

*...Si pots confiar en tu mateix quan tots en dubten,
deixant lloc, també, per als seus dubtes...*

*...Si pots parlar amb els més senzills i passejar amb els més poderosos
i ho pots fer tal com ets...*

La persona íntegra, en l'àmbit professional, és aquella persona amb qui tothom li agradaria treballar. És un model a seguir, és una persona de qui es pot aprendre molt perquè és transparent, honesta i productiva. El que més destaca d'ella és la congruència entre el que sent, el que pensa, el que diu i sobretot el que fa.

Si en la vostra pràctica professional, actueu d'acord a aquests valors, no sereu només bons professionals sinó també professionals bons, persones capaces de transformar el món i millorar-lo.

Molts de vosaltres us heu incorporat fa molt poc temps a l'activitat professional, d'altres fa una mica més perquè ja treballàveu abans de finalitzar la carrera. En el meu cas, vaig començar la meva activitat professional fa més de 40 anys treballant d'infermera a l'Hospital Sant Andreu de Manresa i els últims 29 anys he estat a la FUB. Durant tots aquests anys, a part de sortir-me els cabells blancs, em sembla que alguna cosa he après i és per això que voldria aprofitar la part final d'aquesta lliçó per compartir amb vosaltres algunes reflexions personals en forma de consells. Soc conscient que donar consells és arriscat, sobretot quan ningú me'ls ha demanat, com és el cas d'avui, malgrat tot m'atreveixo a donar-vos-en cinc:

1. **Sigueu feliços**, tan feliços com pugueu. Les persones del vostre voltant ho agrairan. La felicitat no depèn tant d'allò que ens passa sinó de com nosaltres vivim i afrontem allò que ens passa. L'actitud és determinant. Una actitud positiva ens ajuda a transformar les adversitats en reptes. Poseu passió en allò que feu i sereu feliços. I quan no sigueu feliços fent el que feu, canvieu per ser-ho.
2. **No deixeu mai de ser qui sou**. Tindreu diferents feines, diferents càrrecs... però no deixeu mai de ser qui sou. Alguns de vosaltres voltareu pel món però no oblideu els orígens, la família, el país on heu nascut i viscut. En Raimon cantava "Qui perd els orígens perd la identitat". Les arrels que teniu us aportaran aliment i saba tota la vida. Quan les ventades són fortes, i a vegades a la vida hi ha fortes ventades, les arrels ens mantenen fermes al nostre lloc.
3. **Sigueu humils**. La humilitat és la millor actitud per aprendre i hi ha tant per aprendre! Demaneu ajuda sempre que us calgui i sigueu agraïts amb les persones que us envolten. Massa sovint ens han bombardejat amb missatges com "tu ho pots tot", "et menjaràs el món"... i la vida no va ben bé així. Si reconeixeu les vostres limitacions i febleses sereu més feliços.
4. Busqueu un **equilibri entre la vostra vida professional i la personal**. Alimenteu el vostre esperit: escolteu música, llegiu, emocioneu-vos davant d'una posta de sol, sortiu amb amics... I sobretot, renteu plats, cuineu, canvieu bolquers... aquestes són les activitats que ens fan tocar més de peus a terra, les que ens recorden qui som i ens apropen a les persones que estimem.
5. **Sigueu crítics**, fugiu del pensament únic. Si sou crítics, potser patireu més però viureu més intensament. Atreviu-vos a deconstruir models i estereotips, tot pot canviar i millorar. De fet, si m'he atrevit a donar-vos aquests consells és perquè compto que vosaltres sereu crítics i seleccionareu només allò que us sigui vàlid. Feu el vostre propi camí i sereu la persona que vulgueu ser.

Us desitjo molta sort i us animo a buscar el vostre propi camí per tal de ser els professionals i les persones que vulgueu ser.

Abans d'acabar, voldria felicitar també als meus companys, professorat i personal d'administració i serveis, per la seva col·laboració en la formació dels professionals que avui es graduen. És una satisfacció per tots nosaltres assistir a actes com el d'avui que ens recorden el sentit del nostre treball, acompanyar als estudiants en el seu camí d'esdevenir professionals.

Gràcies al Director General, el Dr. Valentí Martínez, i als companys de l'equip de direcció per la confiança i permetre'm adreçar aquestes paraules en l'acte d'avui i gràcies a tots vostès per la seva atenció.